

Statsminister Jonas Gahr Støre
Statsministerens kontor
Postboks 8001 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Click here to enter text.

Vår dato
30.07.2025
Deres dato

Vår referanse
25/00275-2
Deres referanse

Bekymring for landbruket i forhandlingene med USA

Norges Bondelag vil med dette uttrykke bekymring for mulige konsekvenser for norsk landbruk i de pågående forhandlingene om handel mellom Norge og USA. Tollvernet er en avgjørende forutsetning for å styrke landbruket i hele landet, øke norsk matproduksjon og styrke matsikkerheten, i tråd med regjeringens og Stortingets målsettinger. **Norges Bondelag vil derfor understreke viktigheten av at regjeringen gjennom de pågående forhandlingene med USA ikke på noen måter svekker importvernet for jordbruksvarer ved å gi USA bedre markedsadgang på landbruksvarer inn til Norge, som kan svekke norsk produksjon og begrense utviklingsmulighetene for norsk landbruk og næringsmiddelindustri nå eller i fremtiden.**

I en urolig verden er nasjonal matsikkerhet viktigere enn noensinne. Ikke minst gjelder det for Norge med vårt lave utgangspunkt og den omforente målsettingen om 50% selvforsyning. Som regjeringen selv påpeker i Totalforsvarsmeldinga er landbruket en helt sentral del av totalforsvaret. Da må jordbruket gis nødvendige forutsetninger for å kunne produsere mat lønnsomt i hele Norge. Norge er en god og langsiktig alliert med USA., Både Norge og USA er tjent med at Norge har størst mulig selvforsyning, ikke minst i en verden med økte spenninger.

Norge har ut fra våre forutsetninger og politiske valg samlet sett en helt annen type landbruksproduksjon enn USA. Vi har mindre bruk, mer krevende klima og topografi, høyere kostnader og lønninger og høyere standarder for miljø, dyrehelse, dyrevelferd og mattrygghet. Alt dette gjør at vi er helt avhengig av et solid tollvern, også mot amerikanske landbruksprodukt, for å kunne opprettholde en norsk produksjon over hele landet.

USA har stor og konkurransedyktig produksjon på mange varer som er viktige for norsk landbruk, som korn, kjøtt og meieriprodukter, men også frukt og grønt. Økt import av disse produktene vil utkonkurrere norske produkt og redusere lønnsomheten og volumet i norsk produksjon. USAs lavere standarder for mattrygghet og mindre strenge regler for dyrevelferd og dyrehelse og miljø vil også kunne øke risikoen og svekke tilliten til mat som selges i norske butikker og til storhusholdninger. Norges Bondelag er svært opptatt av å beskytte det høye nivået på mattrygghet og dyrevelferd og ber regjeringen ikke gi innrømmelser som på noen måte kan utfordre denne standarden, verken nå eller i fremtiden.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

En svekkelse av importvernet vil også redusere konkurransekraften i norsk næringsmiddelindustri og dermed verdifulle arbeidsplasser i både primærleddet og videreforedling. Den landbaserte mat- og drikkenæringen er Norges største fastlandsindustri, med 39 000 sysselsatte i næringsmiddelindustrien og 37 000 årsverk i landbruket. Mat og drikkenæringen er en komplett innenlands verdikjede, med produksjon, verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet. Et aktivt tollvern er et fundament i norsk råvareproduksjon, og er viktig for hele næringens rammevilkår.

Vi har et fleksibelt tollvern som settes ned når vi mangler varer på det norske markedet, og er konsentrert om de varene som vi ikke kan konkurrere med verdensmarkedet om å produsere, og som er sentrale for norsk matproduksjon. Dersom tollvernet svekkes, vil norske forbrukere på sikt få et dårligere utvalg av norskproduserte varer, og sjølforsyningsgraden vil gå ned.

En rapport fra NIBIO fra 2016 («TTIP, jordbruk og matindustri»), da det var pågående forhandlinger mellom EU og USA om den såkalte TTIP-avtalen, viste at en eventuell avtale ville by på betydelige utfordringer for norsk landbruk. Rapporten konkluderer med at fjerning av toll vil ha en sterk negativ innvirkning på lønnsomhet i sektoren, sysselsetting og matproduksjon. Modellresultatene i rapporten tyder på at mesteparten av jordbruket ikke vil være lønnsomt under slike forhold. Rapporten peker også på at tollvernet er en av tre pilarer i norsk landbruk, og at en fjerning av tollvernet vil kunne påvirke de to andre pilarene, som er jordbruksforhandlingene og markedsreguleringene. Selv om dagens forhandlinger med USA vil være annerledes enn en TTIP-avtale, gir dette en indikasjon på hva en handelsavtale med USA vil kunne bety for norsk landbruk.

Norges regjering må ikke gi etter for den amerikanske presidenten Donald Trumps press mot det norske tollvernet for landbruksprodukter. Vårt tollvern er trygt forankret og framforhandlet i WTO og EØS og en helt nødvendig forutsetning for å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for norske bønder, næringsmiddelindustri og forbrukere. Videre er det grunn til å legge stor vekt på at Norge har varehandelsunderskudd med USA noe som ikke på noen måte skulle tilsi særlige tiltak mot oss eller innrømmelser fra Norges side.

Norges Bondelag har tillit til og forutsetter at regjeringen følger sin egen målsetting om å beskytte norsk landbruk og øke norsk selvforsyning, og ikke gir USA markedsadgang for varer som kan utkonkurrere norske jordbruksprodukter.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Bjørn Gimming

Sigrid Hjørnegård

Kopi:

Utenriksminister Espen Barth Eide/Utenriksdepartementet,
Landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen/Landbruks- og matdepartementet
Næringsminister Cecilie Myrseth/Nærings- og fiskeridepartementet